

INNHold:

- [Markdag engfrø på Agder](#)
- [Ugrasssprøyting i frøenga](#)
- [Falskt såbed](#)
- [Honningurt og pollinering i rødkløvereng](#)
- [Vårgjødsling](#)
- [Hvor dårlig kan enga være før vi gir den opp?](#)
- [Plantevernmidler i frø](#)

Markdag engfrø på Agder

Tirsdag 03.05 kl. 18.00-19.00 på Løddesøl, Vert: Jan Terje Håkedal

Veiforklaring: Kjør 408 til Løddesøl, første avkjørsel eller Fv 172. Første til høyre, første til venstre.

Tema: Gjenlegg, ugras, gjødsling, vekstregulering, skadedyr mm.

Enkel servering, velkommen!

Arr: Agderr Frøavlerlag og NLR Agder

Ugrasssprøyting i frøenga

Mot tofrøbladet ugras i grasfrøeng

I grasfrøeng vil Starane XL/Cleave være hovedmiddel mot tofrøbladet ugras, 150 ml/daa. De fleste arter lar seg bekjempe greit med Starane XL. Dersom man sliter med rotugras, som åkertistel og åkerdylle, kan en full dose Primus eller Ariane S ha en viss effekt. Tilgjengeligheten av Primus er dårlig, men kan brukes viss du har det på lager. Best er effekten dersom man sprøyter når rosettene har blitt store, 2-3 uker etter normal ugrasssprøyting. Norsk frøavlerlag har fått off-label på bruk av MCPA i grasfrøeng (150ml/daa). I Danmark har det blitt spekulert i at sein sprøyting kan redusere spireevnen, men forsøk gjort av NIBIO viste at hverken 100 eller 200 ml MCPA førte til redusert spireevne uansett sprøytetidspunkt. MCPA førte imidlertid til litt reduksjon av avlinga (timoteifrø).

Saracen Delta er et nytt middel, som vi ikke har prøvd ut i frøeng. Men hvis man bruker det så kan ikke frøhalmen brukes som fôr. Midlet inneholder florasulam som i Primus + DFF som i DFF eller Legacy. Denne blandingen har fungert godt i forsøk i hundegras i Danmark, men DFF brukt om våren i frøåret i timotei førte til redusert avling i forsøk i Norge i 2020 (se Jord- og Plantekultur 2021 side 190).

Mot tofrøbladet ugras i kløverfrøeng

I rød- og hvitkløver er det kun Basagran SG som kan benyttes mot tofrøblada ugras. Vurder behovet nøye. Midlet er dyrt (> 100 kr/daa) og effekten noe variabel, men husk også på at dersom det er viktig ugras i frøenga som blir bekjempet så koster ikke behandlingen mer enn 1-2 kg frø. Bruk 160 gr/daa så

snart veksten er godt i gang, men det er **veldig viktig** å ha god temperatur ved sprøyting, minst 12 grader, og helst også god temperatur om natta.

Mot grasugras i grasfrøeng

Hussar Plus OD, minor use. Maksimal dose pr daa pr år er 16 ml.

Tilleggsetikett: https://www.mattilsynet.no/plantevernmidler/etiketter/minoruse/3702_17351.pdf.

Hussar Plus OD er litt tøffere mot frøgjenlegget/frøenga enn Hussar OD som vi tidligere har hatt en off-labeltillatelse til å benytte. Men Hussar Plus OD har også noe bedre effekt mot grasugras.

Kan brukes i gjenlegg til rødsvingel, sauesvingel, engkvein og bladfaks, dose 4-8 ml inntil 3 behandlinger, men maks dose 16 ml/daa totalt.

I frøeng av timotei, engrapp, rødsvingel, sauesvingel, bladfaks og engkvein, dose 8-16 ml/daa inntil 2 behandlinger, men maksimalt 16 ml/daa totalt i året.

Rødsvingel og engkvein tåler Hussar Plus OD bedre enn de øvrige artene. Det er viktig at plantene er i god vekst før behandling gjennomføres. I første års eng er det aktuelt å benytte to ganger med halv dose for å redusere belastningen på plantene, men i tynn og svekket eng bør det ikke benyttes Hussar Plus OD. I eldre eng er det mindre fare for skade slik at full dose kan benyttes.

Bruk i gjenleggene må en passe på at grasplantene i gjenlegget er stor nok før det sprøytes.

Ikke bruk Hussar Plus OD på stresset gjenlegg eller frøeng.

Mot grasugras i kløverfrøeng

Her kan velges Agil, Focus Ultra eller Select+Renol. Agil eller Focus Ultra foretrekkes dersom man har kveke på arealet, og det bør da sprøytes sent, ved kvekas 4-5-bladstadium. Effekten mot tunrapp er begrenset. Dersom hovedproblemet er tunrapp og andre grasarter, foretrekkes Select. Husk at Agil kan blandes med Basagran SG. Agil/Focus Ultra er kun godkjent i rødkløver.

Husk sprøytevask ved sprøyting med Agil/Focus Ultra i kløver!

Puma Extra i engsvingel

Puma Extra er gitt off-label-godkjenning for bruk i gjenlegg og frøåra i engsvingel og raigras. Midlet kan brukes både om våren i gjenlegget og om våren og etter høsting i frøåra. Midlet bør ikke blandes med andre ugrasmidler.

Puma Extra har effekt mot markrapp, knerevehale og timotei.

Dosering er inntil 100 ml/daa i alle sprøytinger.

Tidspunkt for sprøyting:

1. Om våren ved gjenlegg med eller uten dekkvekst, engsvingel eller raigras har 2-3 blad.
2. Om høsten i gjenleggsåret, etter høsting i frøåra til engsvingel og raigras.
3. Om våren i frøåra, når veksten er godt i gang og engsvingel eller raigras er minst 10 cm høy.

Av mulige tidspunkt anbefaler vi høstsprøyting, etter høsting av dekkvekst, da dette gir best kombinasjon av ugraseffekt og minst påvirkning på engsvingelen.

Falskt såbed

Ved gjenlegg uten dekkvekst (med falskt såbed) er det viktig å gjøre ferdig såbedet tidlig, slik at ugraset rekker å spire frem før sprøyting og såing av gjenlegget. Falskt såbed er mest vanlig i engrapp og rød-svingel.

Ved såing i det falske såbedet er det viktig å være nøye med å ha gode såforhold og sikre at frøet får god jordkontakt. Hvis såbedet skulle være for løst er det aktuelt med tromling før såing.

Anbefalt såmengde 0,4-0,6 kg/daa der laveste mengde brukes ved ideelt såbed. Sådybde; 0,5-1 cm. Såbedet skal ligge minst 1 måned før såing av frøet, og beregn sprøyting med Roundup 2

ganger. Aktuell dosering er 150-300 ml/daa der største mengde brukes mot tørkestressa, tofrøblada ugras. Det er anbefalt at det går ei uke fra siste sprøyting til såing om det ikke kommer nedbør imellom, på grunn av fare for skade, men faren er nok ganske marginal.

Det bør ikke foretas noen ny jordarbeiding med mindre det er nødvendig på grunn av slemming, hardt såbed eller lignende. I så fall kan en rispe i såbedet med ei ugrasharv eller lignende redskap.

Siste frist for såing av noen arter: Sauesvingel 15. juni, rødsvingel og engrapp 20. juni, bladfaks 15. juli og strandrør 1.juli. Siste frist betyr ikke at det er like greit som å så tidligere, store planter om høsten er avgjørende for avling i 1. års enga.

Honningurt og pollinering i rødkløvereng

Rødkløver krever lang veksttid, samt godt varmt vær under blomstring og frømodning. Lokalklimatiske forhold har derfor stor betydning. Sørvendt og åpen beliggenhet gir gode forhold for pollinerende insekter og bedre opptørking om høsten.

Steingjerder, grøftekanter og uslåtte grasvoller rundt frøenga gir gode forhold for humlene som skal pollinere rødkløveren. Viltvoksende selje rundt frøenga sørger for mat til humlene tidlig om våren.

Såing av striper med honningurt i eller rundt kløverfrøenga har også god effekt. Såmengden av honningurt er ca. 1 kg/daa, den bør få litt nitrogen ca. 2 kg/daa.

Honningurten må såes så tidlig at den blomstrer i god tid før rødkløveren, **senest noen dager ut i mai**. Normalt kan en regne 6 uker fra såing til blomstring. Når rødkløveren begynner å blomstre, må en slå ned honningurten, slik at humler og bier trekker over på rødkløveren. Husk å sette av plass til honningurten i årets gjenlegg! Frøblandinger fra Felleskjøpet eller Strand til pollinerende soner egner seg også godt.

Vårgjødsling

Grasfrøenga bør vårgjødsles ved vekststart, ikke utsett gjødslinga. Dersom en planlegger med bruk av husdyrgjødsel/biogjødsel og må vente på gjødsla, enten det er på grunn av å få det mer kjørbart eller for at en venter på den som skal spre, bør det gis en liten grunnjødsling med mineralgjødsel dersom det kan utføres tidligere.

Hvilken gjødseltype som skal benyttes er ikke viktig så sant en har normale fosfor og kaliumtall i jordanalysene. Ofte benyttes samme gjødsel som en ellers bruker til korn. Grasfrøenga har ikke ekstra behov for kalium slik som eng til fôr.

Delgjødsling i timotei bør vi gjøre som tidligere, største delen tidlig vår og delgjødsling ved strekning. Vi skal ikke gjøre et kompromiss og gjødsle alt midt imellom tidlig og ved strekning, timotei må få gjødsel fra vekststart.

Mengde nitrogen en skal bruke til de enkelte artene velger en ut fra erfaring og jordart, mer på lett – næringsfattig jord enn på tung, råmesterk jord eller jord som har fått mye husdyrgjødsel de seinere årene. Ta utgangspunkt i dyrkingsveiledning (<https://nibio.no/tema/mat/korn-og-frovekster/froavl>)

om du er ukjent med arten. For Grindstad og Lidar timotei er det en fordel om en har tilgang på N-tester for å justere gjødslingen ved delgjødsling.

Kløver har ikke behov for gjødsling, ingen grunn til å bruke PK eller annen gjødsel.

Hvor dårlig kan enga være før vi gir den opp?

Etter hvert som plantene begynner å vise tegn til liv, er det lurt å ta en runde i frøenga, spesielt i 1. årsenga.

Tell opp hvor mange planter du har pr kvadratmeter. Generelt bør en i grasfrøenger ha 50-100 planter/m², litt mindre for bladfaks og hundegras. I engkvein bør en ha noe flere planter. I rødkløver og hvitkløver er det ideelle 30-50 planter/m², men flekkvis kan vi tåle ned i 4-5 planter/m² om de er jevnt fordelt og samtidig er store. Ta gjerne kontakt med din lokale frøavlsrådgiver hvis du er i tvil.

Plantevernmidler i frø

Vi vil også i år lage en fullstendig oversikt over ulike midler og doser for de ulike frøartene. Oversikten, som vi kaller **Plantevern i frøavl 2022**, vil være klar for utsending til medlemmer i Norsk Landbruksrådgiving i disse dager.

Frønytt og frøartikler - les dem på www.froavlerlaget.no

Gikk du glipp av sist nummer av Frønytt, eller ønsker du å finne andre nyttige dokumenter som omtaler forsøksresultater, spesielle arbeidsoperasjoner eller annet rundt frødyrking – klikk deg inn Frøavlerlagets hjemmeside. Her samler vi nyttige dokumenter.

Ønsker du å sjekke dyrkingsveiledningen for den arten/ de artene du dyrker finner du den hos NIBIO, ved å klikke [her](#)

Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Viken	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissingen	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860